

M. Àngels Anglada, una poeta que escriu novel·les.

Date : 28/09/2012

Publicat el 31-01-2013

Una veu compromesa amb el seu temps. Una passió per la llengua i la història. Una devoció pel món clàssic. I també una amant de la muntanya. Els seus dos cims: el Puigmal i el Canigó i la travessa Núria – Ulldeter

Pilar Anglada

Llicenciada en Geografia i Història per la UB, lectora, viatgera i excursionista.

Anglada va escriure i dedicar el poema Els Aiguamolls (Presència, 1976), al Grup de Defensa dels Aiguamolls Empordanesos

M. Àngels Anglada d'Abadal és una poeta que va néixer a Vic (1930) en un immens casalici del carrer de la Riera, parets altes amb frescos del "Vigatà", escenes mitològiques i d'amants dissortats. Seria aquí on va veure l'amor al classicisme? O la biblioteca de casa, rica en obres de Verdaguer i en les que es podien trobar després de la guerra civil i en el franquisme?

*He estimat el Montseny sense ametistes,
la plana adusta en els seus llargs hiverns,
els vels espessos d'imprecisa boira ...*

Jo penso que ella ja escrivia versos des que va néixer i des que va aprendre a escriure. Després

d'estudiar clàssiques a la Universitat, va donar classes a Vic, es va casar amb un company de facultat, Jordi Geli, va tenir tres filles i de Barcelona es va traslladar a viure a Figueres (1961) on va continuar la seva tasca docent.

*Camí dels vents he estimat l'altra plana,
els vols de les gavines als sembrats,
les aigües com nosaltres indecises.
El mar, que va ser un dia camí nostre.*

Tots aquests anys va poder dedicar-se poc a la seva passió d'escriptora. Ella mateixa deia, com Virginia Woolf, que per escriure cal lleure, una cambra pròpia, un temps i un espai. És a partir del anys 70 que disposa per primera vegada d'un estudi per a ella sola.

*També per a mi hauria estat una joia
quan vaig florir d'infants, cisellar versos,
però era una altra feina: panteixava
per donar-los la vida, aquest llarg somni.*

Escrivint a la taula del menjador amb estilogràfica, 1994. Foto Enri

Ella mateixa s'havia definit com "una poeta que escriu novel·les". Encara que el seu corpus poètic no és llarg, 83 poemes publicats, és el centre de la seva obra d'on irradia la força cap als altres gèneres conreats: novel·la, relat, assaig, crítica literària, articles, traduccions... Trobemelements poètics en la seva prosa i elements narratius en la seva lírica.

Com a escriptora compromesa, alça la veu i la paraula per denunciar, protestar o defensar les seves preocupacions: la terra, la llengua, els fets injustos, la manca de llibertat, l'oblit...

*Convidar les poetes és cosa perillosa.
...No uns fieu, per sota
les fràgils aparences tenim un cor salvatge...*

L'enamorament pel paisatge de l'Empordà i la seducció de la vida de la besàvia que havia viscut on ella passa els llargs estius des que es va casar (Vilamacolum), la decideixen a escriure una novel·la, "la història de la besàvia, l'escriuré jo". Així neix *Les Closes*, història que ajunta l'interès per la memòria històrica, el país i la defensa d'una dona acusada injustament. *Les Closes* obté el premi Pla 1978 que li fa una enorme il·lusió. A part del reconeixement públic de la seva obra elaborada en el silenci des de l'Empordà, li permet publicar la seva primera novel·la als 48 anys. Té ja el camí obert per publicar les seves obres.

Ateneu BCN signant les Closes (1979)

Sortint pel poble pel camí dels Tamarius arribareu al cap d'un quart i mig a les Closes... Les Closes a la primavera, quan enmig dels recs veureu esclatar una munió de petites flors blanques i els arbres de les voreres, saules, freixes, plàtans, verdegem tots a la seva manera, mentre algun pollancre escadusser treu els seus berrons rosats, amb carnació de galta...

Apassionada pel món clàssic ens porta en les seves poesies, novel·les i assaigs a voler saber més coses del món antic, que ens fa proper. Quan li van donar la Lletra d'Or (1985) i el Premi Nacional de la Crítica (1985) per la seva novel·la *Sandàlies d'escuma* afirma amb la seva humilitat habitual: "si l'obra serveix per crear nous afeccionats a la tradició clàssica, em donaré per satisfeta".

A la primavera del 1992 escolta esgarrifada les notícies de la guerra de Bòsnia i pensa "què fas tu polint un poema al mig de tantes desgràcies?" La seva resposta és la paraula. Comença a pensar i treballar en dues novel·les, potser les més conegudes: *El violi d'Auschwitz* i el *Quadern d'Aram*, denúncia dels camps nazis i del genocidi armeni. La història de Daniel, el luthier, a la primera, i de Maryk i Aram, a la segona, reflecteixen la capacitat de supervivència humana i el triomf de l'art i la bellesa per damunt de la barbàrie. Són un cant a la dignitat humana, a l'amistat, a l'amor, sense estalviar-nos la veritat i l'horror dels fets. *El violi d'Auschwitz* és premiat amb el guardó "La novel·la de l'any" atorgat per votació popular en el marc dels Premis Prudenci Bertrana 1995. Diversos relats, poemes, entre ells "Sarajevo" allarguen la seva denúncia sobre fets de racisme i xenofòbia que tornen a rebrotar.

*També a mi em guiava la mà de Virgili.
A la rereguarda llunyana, impotent
sé perquè no trobo la mà del poeta,
sé que amb totes dues s'ha de tapar el rostre
els ulls escruixits, els llavis ben closos.*

Al 1998 amb Jacques Stroumsa, violinista i enginyer supervivent d'Auschwitz. Foto: Carles Tornera

Fascinada pel Mediterrani, per Grècia, per Itàlia, per la seva gent, ciutats, poetes, escriu dos llibres d'assaig –no en podem dir guies de viatge– que són un itinerari poètic per les ciutats italianes i indrets històrics grecs de la mà dels seus poetes que ella coneixia i traduïa. Són *Paisatges amb poetes*, Itàlia (1988) i *Paradís amb poetes*, Grècia (1993).

...Cap arqueòleg no ha trobat encara l'urna que guarda les cendres d'Èdip ni Antígona, ni a Colonos ni a

Tebes, ni al cementiri atenès del Ceràmic. Perquè és al cor dels homes que es troben, en realitat. No els cal cap més urna que la del record –terrisa alhora duradora i fràgil, que al cap de dos mil·lennis i mig el mall de tants bàrbars no han aconseguit de trossejar.

M. Àngels Anglada sap el valor just de cada mot, i escriu amb una cura extrema. La seva immensa curiositat i aquesta concisió de llenguatge s'ajunten en una obra molt diversa, no gaire llarga, amb molts relats curts perquè ja en té prou per explicar-nos els seus paisatges vitals i les seves dèries: la plana de Vic, l'Empordà, la música, la llengua, el país, la història, la llibertat...

Aquesta capacitat de concisió li va molt bé per a la seva feina d'articulista d'opinió en diversos diaris i revistes. Ha deixat prop de cinc-cents articles on demostra un gran respecte per les opinions d'altri i un fonament sòlid sobre el qual reposen les seves opinions, fruit d'un extraordinari sediment cultural que enllacen els temps antics amb les problemàtiques contemporànies amb una naturalitat admirable.

Des de la vella casa de Vic, amb l'escala coberta de gessamins i la paret de l'heura del misteriós jardí, la poesia no l'abandonarà mai.

*Et deixaré si vols, la veu
mentre tu tens els llavis closos.
M'he esgarrinxat entre els garrics
la roba, la pell i el cor.
Qui em tornarà la llum del teu esguard
tanta claror que esborrava capvespres?
Murs de ciment i ferro han reulat
davant dels nius tots bategants de vida.*

El 23 d'abril de 1993 és anomenada, per unanimitat, filla adoptiva de Figueres. En el seu discurs d'agraïment: *...em congratulo que Figueres no sigui una ciutat perfecta. Perquè si fos "la ciutat ideal", la polis que Plató somnia en la seva República, no m'hi haurien volgut, ja que el filòsof n'expulsa la poesia per raons morals i pedagògiques... Per sort Figueres, ciutat viva, real, oberta, no tan sols no desterra els poetes, sinó que ens anomena fills adoptius, és a dir, ens tria (ad-optare)...*

*Un viatge més llarg és la nostra tardor
sovint mirant enrere neus i rostres,
mentre avancem potser massa de pressa
cap a una forma estranya de sonata
i a l'últim moviment
– un inaudible adagio.*

A començament de març de 1999 la salut de l'escriptora es trenca. Una greu malaltia li roba la vida i mor el dia de Sant Jordi. És enterrada al petit cementiri de Vilamacolum. Però tal com deia ella: "la fidelitat dels lectors és el do que més agraeix un escriptor, ja que com diu Marcial: jo en tinc prou mentre torni sovint a les vostres mans".

Als anys cinquanta, entre vinyes i closes en una foto familiar. Foto: Joaquim Vilaplana

Bibliografia

Mª Àngels Anglada. Passió per la memòria. Foguet i Boreu, Francesc, Ed. Pòrtic, Barcelona, 2003

Compromís de poeta, (Ed. Eumo)

Incitació a la lectura (Ed. Abadia de Montserrat)

Poesia Completa (Ed. Vitel.la), Ed. Vitel.la, Bellcaire d'Empordà, 2009

[Maria Àngels Anglada i d'Abadal a Viquipèdia](#) (Biografia i publicacions)

[Grup de Defensa dels Aiguamolls de l'Empordà](#)